

ZAOBLJUBE IN DEJANJA ZA ZAHODNI BALKAN

Ljudi v jugovzhodni Evropi etnični konflikti in nacionalizem še vedno razdvajajo, združuje pa jih gospodarsko sodelovanje. | Ana Ješe

V začetku aprila se je v Portorožu odvijala prva Regionalna konferenca managerjev jugovzhodne Evrope. Konferenca je bila odlična priložnost za povezovanje managerjev tega področja, za izmenjavo izkušenj ter navezavo poznanstev in za odpiranje novih poslovnih priložnosti. Prav tako je bila velikokrat izražena želja, da bi konferenca postala Davos jugovzhodne Evrope. V švicarskem Davosu se namreč vsako leto zberejo svetovno znani gospodarstveniki in politiki, pa tudi estradni zvezdniki iz sveta showbusinessa. Torej vsi tisti, ki razmišljajo globalno in verjamejo, da lahko kaj spremenijo, ter želijo prispevati h globalnemu napredku. Davos se tako za nekaj dni prelevi v velik 'think tank', kjer se rojevajo nove zamisli skozi intenziven 'brainstorming' svetovljanov.

Kaj razdvaja in kaj združuje?

Da bi Portorož postal Davos jugovzhodne Evrope, bi moral okrepiti prisotnost politikov. Na konferenci je sicer bil nekdanji predsednik Milan Kučan, manjkali pa so sedanji politični vodje iz cele regije, čeprav je gospodarstvo gonilna sila države, ki dostikrat odpira vrata politiki. To je zelo očitno predvsem na Balkanu. Tu etnični spopadi in nacionalizem še vedno razdvajajo, združuje pa gospodarsko sodelovanje. Seveda lahko gospodarstvo spodbuja sodelovanje samo do določene mere, potem pride na vrsto politika.

Države jugovzhodne Evrope več sodelujejo in trgujejo s članicami Evropske unije kot med sabo.

Za lažje gospodarsko sodelovanje so prav tako potrebni: delujoč pravni sistem, ki temelji na evropskih načelih, bilateralni sporazumi, skratka vse, kar daje gospodarstvu pravno podlago. Vse to pa se bolj ali manj ustvarja na politični ravni, na kateri pa jugovzhodno Evropo še vedno pretresajo dogodki, ki v regijo vnašajo nestabilnost. Za lažje poslovanje domačih in tujih podjetij, predvsem pa za tuje naložbe, je politična stabilnost zelo pomembna. Da bi uspešno poslovali, sta za managerje ključna poznavanje politične situacije in strateško načrtovanje glede na različne možne scenarije dogodkov. Razvoj nekaterih dogodkov v regiji pa je še vedno dokaj nepredvidljiv.

Leto 2008 je ključno

Srbija je imela v maju predčasne volitve in sestava vlade bo dolgotrajna. Srbska javnost in politika sta močno razdeljeni na dva pola, ki ne zagotavljata močne vlade, ki bi lahko izvajala reforme. Tudi Makedonija je imela predčasne volitve v juniju, ki so jih zaznamovali nasilni dogodki, še hujši kot na parlamentarnih volitvah pred dvema letoma. Ne samo da albanska manjšina ni zadovoljna z izvedbo Ohridskega sporazuma iz leta 2001, tudi med albanskimi strankami poteka boj za volilne točke. Poleg tega Makedonija ni bila povabljena v NATO zaradi grškega nasprotovanja, saj bilateralni spor glede imena Makedonije še ni rešen. To pa jo bo oviralo na

njeni poti v Evropsko unijo. Nasilje, ki je spremljalo letošnje volitve, ter nerešeno vprašanje imena pa močno ovirata tudi makedonsko vključevanje v evro-atlantske strukture.

Dobri novice, ki prihajata iz regije, sta podpis Stabilizacijskega in pridružitvenega sporazuma s Srbijo v aprilu ter z Bosno in Hercegovino v juniju. Tako so vse države (razen Kosova) formalno na poti v Evropsko unijo. To je pozitiven znak vsem tujim vlagateljem, ki jih regija še kako potrebuje.

Letos lahko pričakujemo tudi prijave za pridobitev statusa države kandidatke za članstvo v Evropski uniji iz kar nekaj držav, če ne vseh: Črne gore, Albanije, Bosne in Hercegovine ter Srbije. Status kandidatke za vse države v regiji je precejšnja spodbuda na vseh ravneh: na politični motivira domače politične elite za izvajanje reform ter večjo zavezo k evropskemu procesu, to pomeni večjo stabilnost in napredek države, kar na gospodarski ravni spodbuja razvoj, naložbe in izboljšanje standarda državljanov.

Regionalno gledano, Kosovo še vedno predstavlja problem zaradi srbskega nasprotovanja neodvisnosti. Vendar pa je Kosovo, obkroženo z državami kandidatkami, istočasno tudi poslovna priložnost za gospodarstvenike. Ker je to najbolj nerazviti del regije, potrebuje veliko vlaganj in znanja. Država se mora še zgraditi, zato se bodo v prihodnje na Kosovu

odvijali veliki naložbeni projekti, v katere bo vlagala precej denarja tudi Evropska unija. Konkurenčna prednost, ki jo ima Kosovo, je mlado prebivalstvo. Več kot 70 odstotkov prebivalstva je mlajšega od petintrideset let. To prebivalstvo pa je treba primerno izobraziti, da bo konkurenčno evropski delovni sili.

Mednarodna skupnost dviga roke

Ne glede na različne etnične, religiozne ali politične pripadnosti obstaja želja po regionalnem sodelovanju v jugovzhodni Evropi. Dokaz temu je tudi ustanovitev Sveta za regionalno sodelovanje jugovzhodne Evrope (Regional Cooperation Council - RCC) s sedežem v Sarajevu. Ob zaključku mandata Pakta stabilnosti za jugovzhodno Evropo so se države iz regije odločile nadaljevati z dobro prakso Pakta in so na lastno pobudo ustanovile Svet. To je dober znak za regijo, saj lastništvo regionalnega sodelovanja prehaja v roke dotičnih držav in ni več vodeno s strani mednarodne skupnosti. Delo Sveta bo obsegalo veliko področij, med drugim bo Svet referenčna točka za Evropsko komisijo glede evropske integracije držav iz regije. Ena glavnih nalog pa bo tudi spodbujanje regijskega gospodarskega sodelovanja. Številke namreč kažejo, da države jugovzhodne Evrope še vedno več sodelujejo in trgujejo s članicami Evropske unije kot med sabo.

Mobilnost kadrov je preizika

Navzlic dobri volji in namenom večjega povezovanja jugovzhodne Evrope še vedno obstajajo prepreke. Managerji so na konferenci izpostavili zlasti nizko mobilnost kadrov. Ne samo tuja podjetja, tudi domača iz regije postajajo multinacionalke s podružnicami v večini- ali vseh - državah jugovzhodne Evrope. Za več izkušenj in znanja je mobilnost nujna, vendar pa je zaradi strogega vizumskega režima težko izvedljiva. Mobilnost je najbolj otežena med državami v regiji, ki so že članice Evropske unije (Slovenija, Bolgarija in Romunija), in med tistimi, ki še niso (Hrvaška, BIH, Srbija, Črna Gora, Albanija). Tako je omejen tudi pretok znanja, zato je prvi in nadvse nujni ukrep Evropske unije, da liberalizira vizni režim te regije.

Prvi in nadvse nujni ukrep Evropske unije je liberalizacija viznega režima JV Evrope.

Nizko mobilnost spremlja pomanjkanje človeških virov. Najboljši kadri odhajajo v tujino, za tiste, ki ostanejo, pa se bije hud boj na trgu dela. Najboljše pritegnejo dobri pogoji dela in plačilo, ravno v tem pa je regijskim podjetjem včasih težko tekmovati s svetovnimi multinacionalkami. Ena od rešitev je pridobiti več visoko izobraženih kadrov in si zagotoviti lojalnost s štipendijami, kar pa brez sodelovanja s politiko in z izobraževalnim sistemom (spet) ni mogoče.

Načelno reševanje regionalnih problemov

V regiji je še precej nerešenih političnih vprašanj, ki se morajo načelno reševati. Pri tem je treba pretehtati med kratkotrajnimi in dolgotrajnimi učinki določenih odločitev. Ker nekatere odločitve na kratki rok prinesejo negativne posledice, medtem ko so na daljši rok pozitivne in trajnostne, se morajo tudi gospodarstveniki odločiti strateško in v evropskem ter globalnem kontekstu. Napačne odločitve, ki se na prvi pogled za gospodarstvo zdijo manj škodljive, lahko na daljši rok prinesejo politično nestabilnost, kar pa ni nikomur v prid.

V današnjem svetu je vse prepleteno in globalni problemi so tudi lokalni problemi, zato je treba videti preko meja regije. Poleg tipičnih regionalnih problemov se lahko gospodarstveniki in politiki iz regije spoprimejo z globalnimi temami: z delovno silo, ekologijo, energetiko in tako dalje. Managerji na konferenci so veliko mero vizionarstva in globalnega pristopa že pokazali.

Zaobljube in dejanja

Pa se zopet vrnimo na začetek. Domači Davos bi nam pri reševanju problemov, s katerimi se sooča regija, prišel zelo prav. In Regionalna konferenca managerjev jugovzhodne Evrope bi to lahko postala. Pri čemer bi- poleg pogrešane prisotnosti politikov- potrebovala še nekaj: zaobljube regionalno-globalnih igralcev. Razpravljati o problemih je začetek, nato se morajo najti rešitve. Na koncu konference bi zato morali gospodarstveniki in politiki izreči zaobljube o konkretnih dejanjih. In te bi morali seveda tudi izpolniti.

Vizionarji pa bi si morali prizadevati rešiti določen problem do naslednje konference s pomočjo idej in 'brainstorminga', ki so jih bili deležni v Portorožu. Tako bi se vsako leto konferenca začela s predstavitvijo doseženih ciljev, na koncu pa bi se postavili novi cilji. Poleg prijetnega druženja in novega spoznavanja bi s svojimi idejami prispevali k boljšemu jutri za nas, za regijo in globalno. ■

Ana Ješe je programska direktorica ISS Balkans na Inštitutu za strateške študije v Ljubljani.

SKRIVANEK

naše storitve ■

- > prevajanje v vseh jezikih in jezikovnih kombinacijah
- > lokalizacija
- > lingvistično in strokovno lektoriranje s strani native speakerjev
- > DTP storitve in grafično oblikovanje
- > programske rešitve

naše prednosti ■

- > eno kontaktno mesto za vse jezike
- > uradni ponudnik storitev za EU
- > ISO 9001:2001
- > 14 let na trgu

Skrivanek prevajalske storitve d.o.o.

Miklošičeva 20
SI-1000 Ljubljana
tel.: 01 439 67 50
faks: 01 439 67 55
GSM: 031 226 301

**We deliver languages.
Worldwide.**

info@skrivanek.si
www.skrivanek.si

Belgija ■ Bolgarija ■ Češka ■ Estonija ■ Kitajska ■ Latvija ■ Litva ■ Madžarska
Nemčija ■ Poljska ■ Slovaška ■ Slovenija ■ ZDA